

Forbundsleder Dimby.

Raberanto Dimby Sombiniaina er født 12. juni 1966, i Antananarivo, som eneste døv i en søskenflokk på 7 (4 gutter og 3 jenter).

Det tok hele 3 år før en doktor konstaterte at Dimby var døv. Det ble snakket om å sende ham til en døveskole i Frankrike, men faren nektet. Like etter at faren døde, hørte moren i radio om en bitteliten førskole for døve i Antananarivo. Det var et lite skur, der en håndfull døve barn gikk på førskolen fra 1970 til 1973.

Så gikk Dimby 8 år (1973-1981) på døveskolen i Antsirabe, ca. 160 kilometer sør for hovedstaden. Deretter 3 år (1981-1984) for å lære tresløyd på samme skole.

I 1984 fikk han jobb i en møbelfabrikk i Antananarivo, hvor han jobbet i 5 år. Der var 9 døve og ca. 200 hørende arbeidstakere.

I 1989 tilbød Danmark en gutt og en jente fra Madagaskar plass på Castberggård i 8 måneder. Misjonær Ingeborg Finstad spurte Dimby, som straks sa ja. Fra september 1989 til april 1990 var han i Danmark og var med på mye, blant annet teater, sport, malekunst, trearbeid og så videre.

Så dukket Britt Dahl opp med spørsmål om han hadde lyst å bli i Norge i 4 måneder, og bli aktivt med i speiderarbeidet. Fra april til august 1990 fikk Dimby mange venner også i Norge, og med utgangspunkt i Oslo, besøkte han Trondheim, Bergen, Stavanger og andre steder. Han ble til og med «Ukens navn» i Døves Tidsskrift.

Nå jobber Dimby på døveskolen i Antananarivo som tresløydlærer. Han blir også brukt som vikar i ulike fag.

Dimby kan litt av mange språk: Foruten gassisk skrift- og talespråk, og gassisk tegnspråk, utmerker han seg med «internasjonalt tegnspråk». Av andre skriftspråk kan han litt fransk, litt engelsk og litt dansk/norsk (han husker også en del dansk og norsk tegnspråk).

Den nye lederen i Madagaskar Døveforbund:

Vi trenger eget Døves Hus og en sterk døveorganisasjon

Tekst og videobilder: Rune Anda (del 3 av 4)

Uten en skikkelig døveorganisasjon er det ikke mulig å jobbe for å forbedre voksne døves situasjon på Madagaskar.

- I 1986 ble det opprettet et landsomfattende døveforbund. Forbundet heter «Fikambanan' ny Marenina sy Sakaizany eto Madagasikara» (F.M.S.M.), opplyser den nyvalgte forbundslederen, Raberanto Dimby Sombiniaina (34).

Forbundets ledere siden stiftelsen:

1986-1990: Dôphile Rajoeliarison
1990-1994: Razafindratsita Mparany
1994-2000: Dôphile Rajoeliarison
2000-2004: Raberanto Dimby S.

Vi sitter sammen i en av døveskolens klasserom, 4 døve gassere og undertegnede. På en måte kan man si at alle fire er sammen om svarene.

- Hvor mange døveforeninger er tilsluttet forbundet?

- Det er 9 døveforeninger. De to eldste døveforeningene ble stiftet i 1968, først i Antsirabe og så i Antananarivo.

Døveforeninger på Madagaskar, rangert etter *antatt* stiftelsesrekkefølge. Tallene i kolonnen viser først antall personer som var tilstede på det 9. landsmøte i Antsirabe 18.-20. september. Det siste tallet er *antall medlemmer*:

1) Antsirabe	27	60
2) Antananarivo	36	120
3) Tamatave	11	40
4) Morondava	2	15
5) Majunga	4	35
6) Tulear	0	25
7) Manakara	0	15
8) Fianarantsoa	3	25
9) Antsiranana	0	15
Total	83	350

- Hvordan holder dere kontakten med døveforeningene? Dere har ikke teksttelefon, og heller ikke mobiltelefon slik at dere kan sende tekstmeldinger?

- Slik forholdene for oss døve er her i landet, må vi nøye oss med å sende brev, sukker Dimby.

- Hvor mye må man betale i medlemskontingent til døveforbundet?

- 6000 fmg (cirka kr 8,60) i året.

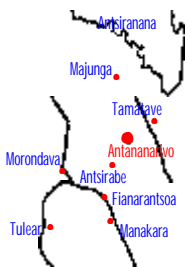
WFD

Døveforbundet på Madagaskar ble for første gang tilsluttet Verdensforbundet for døve (WFD) i 1993. Medlemsland må årlig ut med 100 dollar for å være tilsluttet WFD.

- Men dere har jo ikke så mye penger til det?

- Ja, det er et stort beløp dette. Det tilsvarer cirka 630.000 fmg (900 kroner). Fra 1993 til 1999 fikk vi lov til å være medlem av WFD helt gratis. Vi mottar medlemsblad fra dem hele tiden. I år har vi betalt 100 dollar for første gang, og det med hjelp av departementet.

Da Dimby var i Skandinavia for ti år siden, ble han blant annet kjent med Liisa Kauppinen, som i dag er president i WFD. De snakket blant annet om at WFD måtte ta en tur og besøke døve på Madagaskar, og det håper de vil skje.

Vise-kasserer: Ramananjato, døv, 29 år, (kalt: Njato).

Razafindratsita Mparany (kalt Coco), døv, 40 år, forbundsleder i 1990-1994.

Rabeson Leon Victor (42 år), døv, ellers kalt Darosy, som også var med på intervjuet.

- Har dere kontakt med myndighetene på Madagaskar?

- Noe tett samarbeid kan man ikke si at vi har med myndighetene, men det kontoret som vi naturlig kan ha å forholde oss til, er *Ministre Population* (Sosialdepartementet), sier Dimby.

- Hvordan møtes døve til daglig?

- Nei, vi har ikke noen faste møteavtaler, siden vi ikke har møtested å forholde oss til. Voksne døve har ikke eget hus, eller egne lokaler. Vi treffer andre døve av og til helt tilfeldig i byen. Noen døve arbeider sammen, og da gjør de avtaler om å treffes etter arbeidstid.

- Skal noe gjøres med det?

- Ja, det å skaffe voksne døve eget hus er en av de mange saker vi skal arbeide med framover. Veien for å nå målet kan bli lang, og vanskelig.

- Hvor ofte har forbundet styremøter?

- Èn gang i året.

Kontakt per brev

Det sier vel seg selv at døveforbundets medlemmer på Madagaskar kan få det vanskelig vis-à-vis myndighetene.

Forbundsstyremedlemmene har behov for hyppig kontakt med hverandre når det dukker opp saker av spesiell viktighet, som det ønskes hurtig avklaring på. De trenger samhold, enighet og samstemt argumentasjon på ulike saker. Kort sagt, de trenger kontakt oftere. De trenger å diskutere oftere. De trenger å bli varm i trøya. «Jo mere vi er sammen, jo sterkere blir vi» er ikke noe unntak her heller.

Det er mye å ta igjen, dersom døve

på Madagaskar skal nå opp på nivå med store deler av verden, og få oppfylt mange rettigheter for døve: Teksttelefon, mobiltelefon, varslingsutstyr, tekst på TV, tolketjeneste (det er kun 5 godkjente døvetolker på Madagaskar), tolk på TV.

I dag foregår kontakten nesten bare per brev, og det tar tid.

Bil

- Det er ikke noe problem for døve å få lov til å kjøre bil, men de er steindyre! Nye biler koster omtrent det samme som i Norge, og på Madagaskar vil det si at det koster fem til ti ganger mere å skaffe seg en ny bil enn å skaffe seg eget hus!

Det sies at en døv mann ved navn Karana Indien i Antsirabe er den eneste døve i hele Madagaskar som har egen bil.

Penger til Døves Hus

- Hva vil dere si om innsamlede midler fra misjonsarbeidene, til døveskolene og det døvekirkelige arbeidet på Madagaskar, også tilfaller døveforbundet?

- Nei. Penger gitt til døveskole og døvekirke, skal gå dit de er ment å gå til.

- Dere sier at dere skal arbeide for å skaffe eget døves hus. Hva om det blir opprettet en egen innsamlingsaksjon, der formålet helt og holdent skal gå til dette formålet, og hvor midlene overføres direkte til døveforbundets konto

på Madagaskar, og disponeres av forbundsstyret selv?

- Ja, det ville være en drøm! Og da vil saken stille seg helt annerledes. Det vil gi oss en følelse av bestemmelsesrett, - gir oss styring av midlene etter de vedtak styret selv blir enige om, og som vil være i voksne døves interesse i hele Madagaskar. Uansett om det skulle bli en organisert innsamlingsaksjon eller ikke, vil vi arbeide for å skaffe vårt eget samlingssted på Madagaskar, sier Dimby.

- Hva mener dere et Døves Hus skal bestå av?

- Først og fremst et forsamlingslokale der døve kan oppholde seg, se på TV, ha sosialt samvær, ha møter, foredrag, diskusjoner, teateropptredener og mye mere. Et kultursenter, for å si det sånt.

- Hva med kontor og så videre?

- Joda, det trengs også. Et kontor til døveforbundet, og et kontor til døveforeningen. Vi behøver også PC og Internett, telefaks, teksttelefon, mobiltelefon. Også kjøkken og servering. Og toalett. Noen rom til overnatting vil det også være behov for. Kanskje også en liten leilighet for vaktmesteren.

Neste landsmøte blir i august 2002 i Fianarantsoa.

ASVO?

De fire herrene har jobb, og de sier ellers at det ville være en fordel om man hadde en arbeidsplass med døve ansatte.

- Det er mange dyktige døve snek-

Personene på bildet: 1: Forbundsleder Raberanto Dimby (døv), 2: Ranaivomanana Mily, nestleder (døv), som vi presenterte i forrige nummer av Døves Tidsskrift, 3: Rajaonary Theoric, generalsekretær (hørende), 4: Rasolomanantsoa Marc Emilson, vise-sekretær (hørende), 5: Lalaniaina Rasolonirina Lucie, kasserer (døv). Hun er kona til Coco (se foto på forrige side), 6: Ramanjato, vise-kasserer (døv).

Dimby og Arnstein 1990.

Dimby og Arnstein 2000.

Arnstein Overøye, Stavanger, var også med på reisen til Madagaskar 18.-27. september 2000. Han har tatt vare på bildet av ham selv og den nye døveforbundslederen på Madagaskar, fra Dimbys besøk i Stavanger 1990, og et nytt bilde av de to ble tatt ti år etter, i september 2000.

kere på Madagaskar. Utdanning har vi fått på døveskolen etter fullført grunnskole. Med egen virksomhet kunne vi tilby ulike møbler. Hvem som helst kunne komme til oss og be om pristilbud. Vi vil kunne tilby konkurransedyktige priser, og vi vil

kunne levere kvalitetsvarer til avtalt tid. Kanskje vi i nær framtid kan opprette en virksomhet med døve ansatte, undrer de seg. (Som ASVO i Norge?)

- Vi leser at Madagaskar er et av de «mest kristne» land i verden, uten at vi vet hvor-

dan noen har kommet fram til en slik konklusjon. Kan dere antyde hvor mange prosent av voksne døve som dere tror er kristne?

De ser på hverandre, og tenker. Dimby svarer:

- Jeg tror at cirka 90% av

voksne døve på Madagaskar er seriøse kristne, men at rundt 30% av dem går regelmessig i kirken.

BRANN PÅ DØVESKOLEN nasjonaldagen 26. juni 1978

Døveskolen i Antsirabe hadde fra begynnelsen i 1950 ett internat. Noen år senere kom det en bygning til, slik at det gamle internatet ble gutteinternat, og

det nye ble jenteinternat. Disse to bygningene ligger vel et par hundre meter fra hverandre.

En kveld i 1978, på selveste nasjonaldagen 26. juni

var klokken akkurat passert 20 da Dimby (som da var 12 år) pusset tennene i gutteinternatet, og så ut av vinduet. Han så noe blafre svakt på taket til jenteinternatet (bildet). Da han var ferdig med å pusse tennene, så han at det svake blafrende lyset hadde spredd seg, og da gikk det opp for han at det virkelig holdt på å brenne!

Dimby løp ned og varslet de andre før han løp bort til jenteinternatet. Spisesalen i 1. etasje var full av jenter som spiste kveldsmat, og ante fred og ingen fare. Nå var de blitt varslet, og så

sprang Dimby opp i 2. etasje og kom seg inn i en av sovesalene der han oppdaget brannen. Et av skapene sto i lys lue, og det brant rett opp i taket. På den andre siden av det brennende skapet, lå en döv jente og sov (fordi hun var syk). Dimby vekket henne og fikk henne i sikkerhet.

Brannvesenet kom og fikk slukket brannen, som da hadde ødelagt over halvparten av 2. etasje. Det ble senere konstatert at brannårsaken var at noen hadde satt inn en lampe inn i skapet før kveldsmaten, uten å blåse ut lyset.

